

**ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВЕДЕННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Швець В.Я., д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту виробничої сфери,
Братцев С.О., студент,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»,
м. Дніпропетровськ, Україна*

Умовою життєдіяльності й основою стабільності стану підприємства в ринковій економіці є його стійкість.

За сучасних умов категорія «економічна стійкість» є предметом дискусій та залишається в центрі уваги дослідників в галузі управління, економіки, конкуренції тощо, оскільки становить складне, різноманітне поняття, яке характеризує комплекс різних параметрів об'єкта.

Аналіз сучасних досліджень [1-5] щодо сутності поняття економічної стабільності й стійкості підприємства та її складових – фінансової та конкурентної стійкості, а також економічного зростання та економічної рівноваги, як визначальних чинників економічної стабільності, дає підстави стверджувати про складність, неоднозначність та комплексність цього поняття. Фінансова стійкість акцентує увагу на спроможності підприємства розрахуватись за своїми зовнішніми зобов'язаннями. Фінансову стійкість трактують ще як головний компонент загальної стійкості підприємства, який являє собою об'єкт фінансового управління господарською діяльністю та характеризує такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподіл та використання, що забезпечує пропорційний, збалансований розвиток підприємства за умови збереження платоспроможності та кредитоспроможності в межах припустимого рівня ризику. Це в широкому розумінні цього значення. А у вузькому розумінні фінансовою стійкістю є результат ефективного управління структурним капіталом, активами та грошовими потоками підприємства [3].

Щодо конкурентної стійкості, то вона залежить від того, наскільки конкурентоспроможною є виготовлена на підприємстві продукція. Конкурентоспроможність продукції ідентифікує відносний інтегральний показник, що відображає її відмінність від продукції конкурентів і визначає її привабливість з погляду споживачів. Завдяки конкурентоспроможності продукції досягається конкурентоспроможність підприємства. Під останнім розуміють здатність підприємства досягати конкурентних переваг (технологічних, управлінських, інформаційних, маркетингових тощо) над іншими підприємствами, тобто відмінних цінностей, якими володіє підприємство і, як наслідок, має перевагу над конкурентами [4].

Узагальнення тлумачення сутності поняття економічної стабільності (наведено на рисунку) дозволяють визначити економічну стабільність підприємства як здатність, в умовах впливу дестабілізаційних чинників бізнес-середовища, ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкурентоспроможності та результативності у довготерміновій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю для підприємства. Економічну стабільність підприємства можна визначити його спроможністю вести безперервні за часом і економічно успішні, відносно досягнення поставлених стратегічних цілей, адаптуючі та адаптивні види діяльності в умовах зростання економіки й мінливого зовнішнього середовища при дотриманні комплексу діючих ресурсних, екологічних, технологічних, соціальних і інших обмежень, у рамках яких можливий вибір стратегічних альтернатив і поточних організаційно-технічних рішень [5].

Таким чином, головна умова ефективного функціонування підприємства в умовах сучасного ринкового середовища – стійкість, тобто економічна стійкість та її важливіша складова – фінансова стійкість – невід’ємна частина діяльності підприємства – суб’єкта зовнішньоекономічної діяльності. Фінансово стійке підприємство має змогу вчасно здійснювати платежі, переносити непередбачені потрясіння, фінансувати свою діяльність, підтримувати абсолютну ліквідність та ефективність виробництва.

Розгляд різних аспектів економічної стійкості, звичайно, є доцільним, оскільки дозволяє враховувати різні проблеми при забезпеченні економічної стійкості підприємства, але вивчення лише певної її сторони може не враховувати реальні причини стійкого або нестійкого стану підприємства. На наш погляд, слід зосередитися на тих сторонах економічної стійкості підприємства, які є актуальними у сучасних умовах.

Відомо, що комерційна діяльність підприємства на зовнішньому ринку безпосередньо пов’язана з різноманітними факторами – як внутрішніми так і зовнішніми, при чому фінансова стійкість підприємства із зовнішньоекономічною діяльністю у більшій мірі залежить від факторів, які належать до зовнішнього середовища. Зовнішні фактори впливу можна ідентифікувати таким чином: економічні (податкова політика, рівень інфляції, конкуренція, інвестиційний клімат, стан економіки країни); соціально-політичні (соціально-політична стабільність, зовнішньоекономічна політика держави, ефективність економічних зв’язків, зміна умов експорту та імпорту, антимонопольна політика); фінансові (процентна ставка, кредитна політика, валютна політика, страхування підприємства); демографічні (чисельність та склад населення, рівень життя); науково-технічний прогрес (міжнародна конкуренція, інноваційний процес).

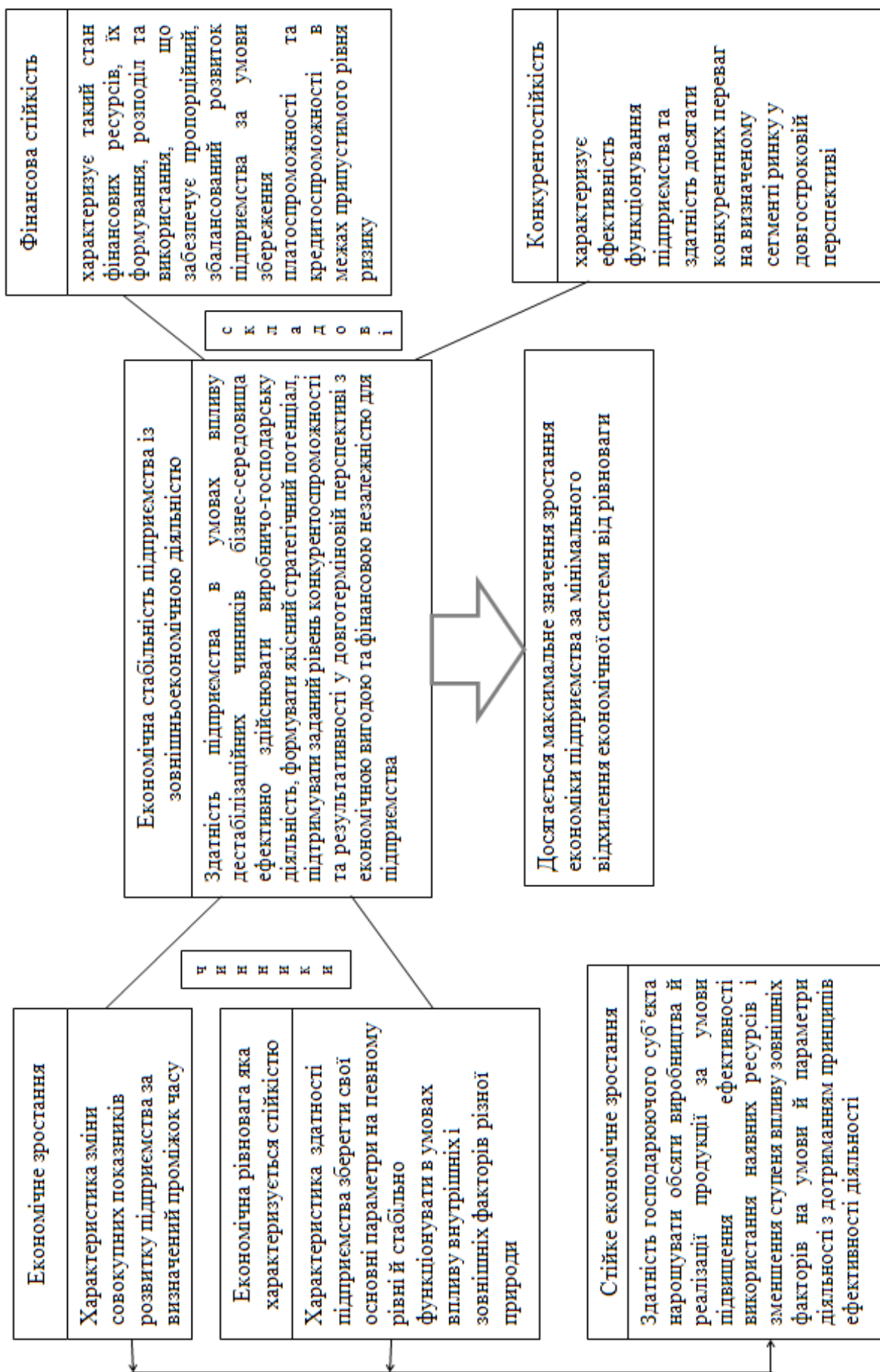

Рис. Сутність економічної стабільності підприємства із зовнішньоекономічною діяльністю

В умовах конкуренції на внутрішньому та зовнішніх ринках керівникові підприємства для налагодження виробничої діяльності, у першу чергу, необхідно вирішувати питання забезпечення виробництва матеріальними ресурсами, збуту продукції, організації транспортного обслуговування, інформаційного забезпечення тощо. Однак найчастіше недостатній рівень фінансових засобів, оборотних активів не дозволяє навіть розпочати вирішення цих питань, тому що ефективність функціонування підприємства багато в чому залежить від економічно грамотного використання всіх внутрішніх ресурсів, як матеріальних, так і фінансових, особливо коли катастрофічна відсутність останніх є основною передумовою пошуку стратегічного інвестора. Відповідно для забезпечення економічної стійкості підприємств необхідні гнучкість та швидкість реакції на зміни кон'юнктури ринку, підвищення конкурентоспроможності продукції та виробництва, висока інвестиційна активність, ліквідність та фінансова стабільність.

Складність управління підприємствами в умовах сучасних фінансових криз, бізнес-процесів, мінливості середовища виробничо-господарської та зовнішньоекономічної діяльності, динамічності у процесах інновацій та науково-технічного прогресу, постійних викликах конкуренції, політично-фінансових змінах, законодавчої недосконалості, тощо вимагають від усіх суб'єктів господарювання замислитись над розробленням конкретного комплексу заходів, який би допоміг підприємству забезпечити стійкість його функціонування при роботі на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Очевидно, що сутність економічної стабільності підприємства матиме певні відмінності залежно від галузі, в якій воно функціонує, видів виробничо-господарської діяльності, кон'юнктури ринку тощо. Крім того, залежно від ситуації, вагомість чи інтенсивність впливу чинників забезпечення економічної стабільності підприємства також різнитимуться, тому теоретико-методологічні основи забезпечення стабільності виробничо-господарських суб'єктів повинні розроблятися з урахуванням специфіки кожної галузі.

Список літератури:

1. Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий: монография / В.А. Василенко. – Киев: Центр учебной литературы, 2005. – 648 с.
2. Шпак Н.О. Економічна стабільність підприємства: сутність та її складові / Н.О. Шпак, М.І. Романишин // Науковий вісник НЛТУ України. – Вип. 19.10 «Економіка, планування і управління галузі». – 2009. – С. 248 – 253.
3. Бойчак Т.М. Теоретичне обґрунтування сутності фінансової стійкості підприємства / Т.М. Бойчак // Наука й економіка. – 2008. – № 2 (10). – С. 159 – 161.
4. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : підручник / О.Є. Кузьмін, Н.І. Горбаль. – Львів : Вид-во «Компакт-ЛВ», 2005. – 304 с.
5. Шандова Н.В. Управління процесами розвитку підприємств машинобудування / Н.В. Шандова // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 276 – 282.